

Аннотация

Ибраева А. С., Нездежковский В. В. Проблемы реализации права на свободное перемещение в свете председательства Казахстана в ОБСЕ в 2010 году: международный и национальный опыт. — Статья.

В статье рассматриваются вопросы совершенствования правового регулирования демографической и миграционной политики Казахстана в преддверии председательства в ОБСЕ. Анализируется законодательство, обеспечивающее репатриацию этнических казахстанцев. Исследуются причины и способы решения проблемы незаконной миграции.

Ключевые слова: свободное перемещение, демографическая и миграционная политика, миграционные процессы, массовая миграция, незаконная миграция, репатриация.

Анотація

Ибраева А. С., Нездежковский В. В. Проблемы реализации права на вільне пересування в світлі головування Казахстану в ОБСЄ у 2010 році: міжнародний та національний досвід. — Стаття.

У статті розглядаються питання вдосконалення правового регулювання демографічної та міграційної політики Казахстану напередодні головування в ОБСЄ. Аналізується законодавство, що забезпечує репатріацію етнічних казахстанців. Досліджуються причини та способи вирішення проблеми незаконної міграції.

Ключові слова: вільне пересування, демографічна та міграційна політика, міграційні процеси, масова міграція, незаконна міграція, репатріація.

Summary

Ibraeva A., Nezdemovsky V. Problems of free movement right realization in the context of Kazakhstan's OSCE chairmanship in 2010: international and national experience. Article.

The article discusses the issues of improving the legal regulation of demographic and migration policy in Kazakhstan on the eve of the presidency in the OSCE. Legislation on the repatriation of ethnic Kazakhs is being analyzed. The reasons and ways to solve the problem of illegal migration are being examined.

Keywords: free movement, demographic and migration policy, migrations, massive migration, illegal migration, repatriation.

УДК 342.72/73:504.05

С. Б. Булеца

ПРАВО ОСОБИ НА БЕЗПЕЧНЕ ДОВКІЛЛЯ ДЛЯ ЖИТТЯ ТА ЗДОРОВ'Я

На сьогоднішній день все частіше науковці, політики наголошують на тому, що необхідно доводити до відома громадськості інформацію як про стан навколишнього середовища, так і про можливі наслідки впливу на організм людини, тим самим це можливість попереджувати негативні впливи на здоров'я людей. Право громадян на охорону здоров'я, право на медичне обслуговування безпосередньо пов'язане з правом на сприятливе навколишнє середовище. Останнє повинне розглядатися як один з основоположних чинників, що визначають характер реалізації основного права громадян — права на життя і охорону здоров'я. В ст. 293 Цивільного кодексу України передбачено право на безпечне для життя та здоров'я довкілля, яке включає в себе право на достовірну інфор-

мацію про стан довкілля, про якість харчових продуктів і предметів побуту і право на її збирання та поширення.

Право на безпечне довкілля (навколишнє середовище) є самостійним правом. Було б не зовсім правильно розглядати його лише як частину якого-небудь іншого права, зокрема права на охорону здоров'я. Зрозуміло, що здоровою людина може бути тільки у разі проживання у відповідних природних умовах. Проте здоров'я людини і безпечне довкілля є різними об'єктами правової охорони, для них характерні свої специфічні форми і методи правового регулювання.

З ускладненням взаємин між людським суспільством і природою, що оточує його, роль права громадян на безпечне довкілля і охорону здоров'я зростає. Воно повинне стати тим правовим засобом, який дозволить кожній людині активніше впливати на вирішення проблем екології і охорони здоров'я, сприяти (у разі потреби) недопущенню забруднення природи, порушення в ній екологічної рівноваги, кінець кінцем, збереженню генофонда.

Таким чином, оптимальна взаємодія людини з довкіллям (навколишнім природним середовищем) є найважливішим чинником поліпшення життя людей. Людина — це жива істота і не може існувати поза природою. Проте наше століття вносить істотні корективи у розвиток людини, шляхом дії на генофонд людини таких хвороб, як рак, СНІД, серцево-судинні, вегетативно-судинні та різні вірусні захворювання (вірус — Н1), що створюють реальну небезпеку ослаблення життєстійкості людства, реальну небезпеку його виродження. Для їх запобігання потрібно застосовувати практичні дії та потрібно змінювати спосіб мислення людей (не єдино прибутком керуватися у своїй підприємницькій діяльності), необхідно змінити світогляд людей і лише в комплексі всі дії будуть ефективними.

Наука екологія людини досліджує екологію харчування, екологічну медицину, що вивчають характер хвороб і фізичний розвиток людей в кореляції з реальними умовами існування і якістю їжі. Більшість медиків вважає, що екологія впливає на здоров'я людини. Доведено, що в гірській місцевості Закарпаття на 2,5 рази менше мозкових інсультів, ніж на низовинні, оскільки більш чистіше повітря, кращий стан довкілля [1, 67–68].

На формування правовідносин по наданню медичної допомоги і медичних послуг безпосередній вплив має стан довкілля, катаклізми якого можуть викликати спалахи і активізацію хвороб, інші негативні дії на здоров'я. Таким чином, тут простежується пряма залежність між шкідливою діяльністю людей, збуреннями екологічного характеру і ступенем схильності людей до різних захворювань.

У багатьох країнах працюють спеціальні програми в галузі медичної екології. У США, Англії, Німеччині, Данії, Швеції, Нідерландах ще з початку 80-х рр. ХХ ст. використання азбесту і матеріалів з нього було заборонене. Федеральне відомство з довкілля охорони ФРН свого часу навіть виграло гучний процес, в якому представники азбестової промисловості намагалися оспорювати факт щорічного захворювання 4 тис. чоловік від волокон азбесту з летальним наслідком. Російські учені-екологи протягом останніх років намага-

ються перешкоджати шкідливій дії азбесту на здоров'я населення, пропонуючи екологічно безпечні технології, що дозволяють замінити азбест на інші компоненти [2, 81]. Однак безрезультатно.

Учені-медики прогнозують, що в третьому тисячолітті після серцево-судинних і онкологічних захворювань до найбільш поширених будуть зараховані захворювання, пов'язані з ураженням центральної нервової системи і судин головного мозку. Ці хвороби з'являються в молодому віці, до 46 років, у зв'язку з високим темпом життя, психо-емоційними стресами, неправильним харчуванням [3, 22–24]. Так, у 2002 р. кількість інсультів на Закарпатті була 1300, в 2008 р. — 1600, в м. Ужгороді відповідно 2002 р. — 180, а в 2008 р. — 220. Збільшення інсультів пов'язують з погіршенням стану довкілля, стресами, харчуванням [4, 85–86]. Зростання мозково-судинних захворювань спостерігають і в Угорській Республіці [5, 31].

Техногенні дії на природу призвели до накопичення в багатьох природних ресурсах, і перш за все в землі, водах, атмосферному повітрі, хімічно активних речовин. Кількість накопичень перевищила той рубіж, після якого природа вже не в змозі нейтралізувати їх негативну дію на живі істоти, в результаті чого живий організм відреагував стрімким зростанням серцево-судинних, онкологічних та інших захворювань. Подальше зростання негативних чинників на навколишнє середовище може призвести до значного збільшення захворювань, пов'язаних з ураженнями головного мозку, оскільки ці чинники стимулюють процеси, що ведуть до загибелі головного і спинного мозку.

Хвороба Паркінсона і хвороба Альцгеймера, що раніше вважалися рідкісними, зараз стають буденними. Учені намагаються розібратися в причинах цих страшних явищ. На перше місце висувається екологія. Власними руками чоловік отруєє все те, що споживає в їжу, і навіть те, чим лікується. Друге місце займають стреси, до яких більшою мірою схильні жителі промислових міст. Саме тут спостерігаються найбільші сплески психічних розладів.

Медики не в змозі поліпшити навколишнє середовище і зробити його нешкідливим для людини. Не можуть вони і запобігти потраплянню в організм пестицидів і біологічно активних добавок. Єдиний шлях для неї — боротьба з недугами і розвиток медичних послуг.

У наш час у світі щорічно 11 % дітей народжується з певними дефектами: 80 % з них виникає як наслідок дії навколишнього природного середовища, 20 % мають генетичну природу.

Ще одним чинником, що згубно відбивається на здоров'ї людини, є атомна енергія. Після того, як стали відомі принципи і методи застосування атомної енергії, кількість мутацій значно збільшилася. Після вибуху атомної бомби в Японії викиднями закінчилися 18,7 % вагітностей; 23,3 % жінок народили мертвих дітей; 26 % новонароджених загинули відразу після народження. Дослідники виявили також немало інших винуватців мутацій: бензол, пестициди, жорсткі гамма-проміння, ультрафіолетове випромінювання [2, 82].

Шкода, що заподіюється навколишньому природному середовищу в результаті нераціонального використання його природних ресурсів або забруднення,

кінець кінцем, негативно відбивається на здоров'ї громадян і на повноцінному розвитку майбутніх поколінь.

З розвитком науково-технічного прогресу кількість речовин, що викликають мутації, швидше за все збільшуватиметься.

Таким чином, можна зробити такі висновки: 1) необхідно узаконити список матеріалів, використання яких негативно відбивається на здоров'ї населення, встановити жорсткіший еколого-медичний моніторинг за їх виготовленням і застосуванням у галузях народного господарства з метою їх поступової заміни екологічно чистими речовинами. А для цього потрібна розробка широкомасштабної комплексної програми з безпосереднім залученням до її створення і реалізації фахівців у галузі медицини, екології, права та інших суміжних галузей; 2) повинна бути розроблена перспективна загальнонаціональна державна програма еколого-медичного моніторингу на території України, до якої необхідно включити обов'язкові медичні огляди населення на територіях, схильних до забруднення навколишнього природного середовища; 3) необхідно встановити підвищену майнову відповідальність суб'єктів, які допустили забруднення навколишнього середовища, що призвело до захворювання громадян, а стягнуті суми використовувати за строго цільовим призначенням, тобто на лікування потерпілих і усунення наслідків екологічного забруднення; 4) включити в законодавство про охорону здоров'я норму, яка б закріплювала підставу звільнення лікаря від відповідальності у зв'язку з проживанням пацієнта в несприятливому навколишньому середовищі; 5) забезпечити повний доступ громадян до екологічної інформації, яка має носити системний характер; 6) створити спеціальне законодавче регулювання проблеми відшкодування шкоди здоров'ю, завданої екологічним правопорушенням, яке би визначило механізм відшкодування шкоди, для полегшення визначення причинного зв'язку забруднення навколишнього середовища і заподіяння шкоди здоров'ю.

Таким чином, необхідно підкреслити, що захист прав громадян є істотним економічним чинником і сучасної охорони здоров'я. Не враховувати цю обставину сьогодні не можна. Це важливо як для медичних працівників, що надають медичну допомогу, так і для законодавців, що розробляють еколого-медичну програму. Саме усвідомлення економічного характеру захисту прав громадян здатне оптимізувати всю систему правового регулювання медичної діяльності.

Література

1. Булеца В. А. Епідеміологія мозкових інсультів на Закарпатті // Проблеми клінічної неврології : зб. робіт / В. А. Булеца. — Ужгород, 2005. — С. 67–68.
2. О процессе формирования правоотношений по оказанию медицинской помощи и оказанию медицинских услуг [Текст] / Л. Т. Первова // Юстиция. 2007. № 4. С. 79–84.
3. Деякі атипичні фактори ризику мозкових інсультів у осіб молодого віку / В. А. Булеца // Український медичний альманах. — Луганськ, 2006. — № 2. — С. 22–24.
4. Епідеміологія судинних захворювань нервової системи на Закарпатті / Р. О. Пулик // Українська неврологія. — 2009. — № 3. — С. 85–86.
5. Булеца В. А. Деякі фактори ризику ГПМК в м. Ужгороді та Дебрецені / В. А. Булеца, З. Медве // Збірник робіт Міжнародної конференції, присвяченої мозковим інсультам. — К., 2006. — С. 31.

Анотація

Булеца С. Б. Право особи на безпечне довкілля для життя та здоров'я. — Стаття.

На сьогоднішній день все частіше стан здоров'я фізичних осіб залежить від умов навколишнього природного середовища. Люди страждають від шкідливих викидів у повітря і скидає у річки. У зв'язку з цим виникає необхідність удосконалення законодавства у сфері екології, особливе визначення підстав звільнення медичних працівників від відповідальності при здійсненні медичної діяльності за несприятливих умов навколишнього середовища. Таким чином, стан навколишнього середовища і медицина тісно взаємозв'язані і переплітаються в своєму існуванні і розвитку.

Ключові слова: навколишнє середовище, охорона здоров'я, життя, право, фізична особа.

Аннотация

Булеца С. Б. Право личности на безопасную для жизни и здоровья окружающую среду. — Статья.

На сегодняшний день все чаще состояние здоровья физических лиц зависит от условий окружающей естественной среды. Люди страдают от вредных выбросов в воздух и сбросов в реки. В связи с этим возникает необходимость совершенствования законодательства в сфере экологии, особенно определение оснований освобождения медицинских работников от ответственности при осуществлении медицинской деятельности при неблагоприятных условиях окружающей среды. Таким образом, состояние окружающей среды и медицина тесно взаимосвязаны и переплетаются в своем существовании и развитии.

Ключевые слова: окружающая среда, охрана здоровья, жизнь, право, физическое лицо.

Summary

Booletsa S. B. A Person's Right to a Safe Environment for Life and Health. — Article.

For today all more frequent the state of health of physical persons depends on the terms of natural environment. People suffer from the harmful troop landings at air and upcasts in the rivers. In this connection there is a necessity of improvement of legislation for the sphere of ecology, especially determination of grounds of liberation of medical workers from responsibility during realization of medical activity at the unfavorable terms of environment. Thus, the state of environment and medicine closely interdependent and interlace in the existence and development.

Keywords: environment, guard of health, life, environment, right, physical person.

УДК 342.925:347.122

П. Д. Гуйван

ПИТАННЯ ЗАХИСТУ ПРИВАТНИХ ПРАВ ОСОБИ, ЩО ВИНΙΚАЮТЬ З ПУБЛІЧНО-ПРАВОВИХ СПОРІВ. ТЕМПОРАЛЬНІ АСПЕКТИ

У правозастосовній практиці та літературі продовжують існувати різні точки зору стосовно юридичної сутності окремих строків для звернення до суду з вимогою про захист порушеного права та їх співвідношення з позовною давністю. Це стосується, зокрема, строків, протягом яких особа вправі звернутися до юрисдикційного органу за захистом своїх прав, що впливають з публічно-правових відносин. Останнім часом вітчизняне законодавство в даній царині зазнало суттєвих змін. Відтак теоретичні праці, котрі б надали необхідний аналіз його дієвості, є поодинокими і спрямовані переважно на розмежування компетенції різних правозастосовних органів при вирішенні публічно-правових спорів. Проте вже зараз очевидно, що запропонований суспільству законо-